

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27.11.2003, sp. zn. 29 Odo 649/2001, ECLI:CZ:NS:2003:29.ODO.649.2001.1

Číslo: 11/2006

Právní věta: Není dána pravomoc soudu uložit v občanském soudním řízení Úřadu průmyslového vlastnictví, aby z rejstříku ochranných známek vymazal označené ochranné známky. *) Každý procesní úkon je nutno posuzovat podle toho, jak byl navenek projeven, nikoliv podle toho, jestli mezi projeveným procesním úkonem a vnitřní vůlí jednajícího je skutečný souhlas. Ani podstatný omyl účastníka mezi tím, co procesním úkonem projevil a tím, co jím projeviti chtěl, nemá na procesní úkon a jeho účinnost žádný vliv. Nedostatek podmínky řízení ve smyslu § 103 o. s. ř. není vadou žaloby z hlediska její správnosti či úplnosti a vada žaloby naopak nepředstavuje nedostatek podmínky řízení.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 27.11.2003

Spisová značka: 29 Odo 649/2001

Číslo rozhodnutí: 11

Číslo sešitu: 2

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Pravomoc soudu

Předpisy: § 103 předpisu č. 99/1963Sb.
§ 104 odst. 1 předpisu č. 99/1963Sb.
§ 2 odst. 1 písm. a) předpisu č. 14/1993Sb.
§ 25 odst. 1 předpisu č. 137/1995Sb.
§ 26 odst. 1 předpisu č. 137/1995Sb.
§ 43 předpisu č. 99/1963Sb.
§ 7 předpisu č. 99/1963Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Žalobou ze dne 18. 1. 2001, podanou proti České republice, žalobce požadoval, aby soud uložil Úřadu průmyslového vlastnictví (dále též jen „Úřad“) vymazat z rejstříku ochranných známek všechny známky jím v žalobě označené.

M ě s t s k ý s o u d v P r a z e u s n e s e n í m z e d n e 2 7 . 4 . 2 0 0 1 p o t v r d i l u s n e s e n í z e d n e 1 . 2 . 2 0 0 1 , j í m ŝ O b v o d n í s o u d p r o P r a h u 6 ř í z e n í z a s t a v i l a v ě c p o s t o u p i l Ú ř a d u . O d v o l a c í s o u d p ř í s v ě d ě l z á v ě r u s o u d u p r v n í h o s t u p n ě , ŝ e o v ý m a z o c h r a n n ý c h z n á m e k z r e j s t ř í k u l z e u s i l o v a t j e n n á v r h e m p o d a n ý m k Ú ř a d u , j e m u ŝ j e p r a v o m o c k r o z h o d n u t í o t ě t o o t á z k e s v ě ř e n a u s t a n o v e n í m § 2 p í s m . a) z á k o n a č . 1 4 / 1 9 9 3 S b . , o o p a t ř e n í c h n a o c h r a n u p ř ů m y s l o v ě h o v l a s t n i c t v í , a u s t a n o v e n í m i z á k o n a č . 1 3 7 / 1 9 9 5

Sb., o ochranných známkách. Po pravomocném skončení správního řízení u Úřadu, to jest po vyčerpání řádných opravných prostředků, může fyzická nebo právnická osoba, která tvrdí, že byla na svých právech zkrácena rozhodnutím správního orgánu, požádat, aby soud přezkoumal zákonnost takového rozhodnutí.

Proti usnesení odvolacího soudu podal žalobce včas dovolání, namítaje, že jsou dány dovolací důvody uvedené v ustanovení § 241a odst. 2 pod písmeny a) a b) o. s. ř., tedy že řízení je postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (písmeno a/), a že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (písmeno b/). Konkrétně soudům obou stupňů vytýká, že žalobu (včetně žalobního návrhu) posoudily v rozporu s jejím obsahem; nedomáhal se jí totiž ochrany práva k ochranné známce (o té podle § 2 písm. a/ zákona č. 14/1993 Sb. náleží rozhodnout Úřadu), nýbrž uložení povinnosti vymazat z rejstříku ochranných známek ty zápisy, které v tomto rejstříku neprávem deklarují práva jiných subjektů než skutečné majitelky práva k bylinnému likéru Johann Becher. Zastavení řízení a postoupení věci Úřadu je podle dovolatele odmítnutím práva a právem chráněného zájmu ve smyslu § 2 o. s. ř., když pravomoc soudu o věci rozhodovat plyne z § 7 odst. 1 o. s. ř. Dovolatel se v minulosti několikrát domáhal výmazu označených ochranných známek, jeho návrhy však byly Úřadem zamítnuty. Jelikož v rozhodnutích Úřadu byl odkázán na řízení u soudu, domáhal se žalobou svých práv u místně příslušného soudu. Zásadní právní význam přisuzuje dovolatel určení, zda ustanovení zákona č. 137/1995 Sb. a zákona č. 14/1993 Sb. vylučují projednání žalobního návrhu proti Úřadu v soudním řízení, jestliže takový návrh přesahuje rámec rozhodování Úřadu vymezený ustanovením § 2 písm. a) zákona č. 14/1993 Sb. Měl-li odvolací soud (případně soud prvního stupně) za to, že dovolatelův návrh vyžaduje upřesnění, opravu nebo doplnění, měl jej k tomu vyzvat postupem podle § 43 odst. 1 o. s. ř. Nebylo však možné bez dalšího přikročit k zastavení řízení a postoupení věci správnímu orgánu. Nesprávný postup soudů měl v daném případě ten následek, že řízení bylo postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Proto dovolatel požaduje, aby Nejvyšší soud zrušil usnesení soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Dovolání je ve smyslu § 239 odst. 2 písm. a) o. s. ř. přípustné, avšak není důvodné.

N e j v y š š í s o u d dovolání zamítl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Nejvyšší soud se nejprve zabýval správností právního posouzení věci odvolacím soudem co do jeho závěru o nedostatku pravomoci soudů k projednání žaloby a rozhodnutí o ní.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Se zřetelem k době vydání napadeného usnesení je pro další úvahy Nejvyššího soudu rozhodný výklad zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění zákonů č. 36/1967 Sb., č. 158/1969 Sb., č. 49/1973 Sb., č. 20/1975 Sb., č. 133/1982 Sb., č. 180/1990 Sb., č. 328/1991 Sb., č. 519/1991 Sb., č. 263/1992 Sb., č. 24/1993 Sb., č. 171/1993 Sb., č. 117/1994 Sb., č. 152/1994 Sb., č. 216/1994 Sb., č. 84/1995 Sb., č. 118/1995 Sb., č. 160/1995 Sb., č. 238/1995 Sb., č. 247/1995 Sb., nálezu Ústavního soudu č. 31/1996 Sb., zákona č. 142/1996 Sb., nálezu Ústavního soudu č. 269/1996 Sb., zákona č. 202/1997 Sb., č. 227/1997 Sb., č. 15/1998 Sb., č. 91/1998 Sb., č. 165/1998 Sb., č. 326/1999 Sb., č. 360/1999 Sb., nálezu Ústavního soudu č. 2/2000 Sb., zákona č. 27/2000 Sb., č. 30/2000 Sb., č. 46/2000 Sb., č. 105/2000 Sb., č. 130/2000 Sb., č. 155/2000 Sb., č. 204/2000 Sb., č. 220/2000 Sb., č. 227/2000 Sb., č. 367/2000 Sb. a č. 370/2000 Sb.

Podle ustanovení § 103 o. s. ř. kdykoliv za řízení přihlíží soud k tomu, zda jsou splněny podmínky, za nichž může rozhodnout ve věci samé (podmínky řízení).

Ustanovení § 104 odst. 1 o. s. ř. pak určuje, že jde-li o takový nedostatek podmínky řízení, který nelze odstranit, soud řízení zastaví. Nespadá-li věc do pravomoci soudů nebo má-li předcházet jiné řízení, soud postoupí věc po právní moci usnesení o zastavení řízení příslušnému orgánu; právní účinky spojené s podáním žaloby (návrhu na zahájení řízení) zůstávají přitom zachovány. Jednou z podmínek řízení, bez jejíhož splnění soud nemůže o věci rozhodnout, je i podmínka soudní pravomoci, přičemž - jak se podává z výše citovaného ustanovení § 104 odst. 1 o. s. ř. - řadí se nedostatek této podmínky mezi nedostatek neodstranitelný, jenž má vždy za následek zastavení řízení a (nemá-li jít o pravomoc cizozemského orgánu) postoupení věci příslušnému orgánu; této povinnosti se soud, který řízení zastavil, nemůže zbavit poukazem na to, že řízení v téže věci již u orgánu, jemuž má být postoupena, probíhá (shodně srov. např. usnesení Nejvyššího soudu uveřejněné pod číslem 23/2002 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Pravomoc soudu rozhodnout věc v občanském soudním řízení upravuje ustanovení § 7 o. s. ř. Podle toho platí, že v občanském soudním řízení projednávají a rozhodují soudy spory a jiné právní věci, které vyplývají z občanskoprávních, pracovních, rodinných a obchodních vztahů, pokud je podle zákona neprojednávají a nerozhodují o nich jiné orgány (odstavec 1). Jiné věci projednávají a rozhodují soudy v občanském soudním řízení, jen stanoví-li to zákon (odstavec 2).

Ustanovení § 2 písm. a) zákona č. 14/1993 Sb. určuje, že Úřad rozhoduje mimo jiné též o poskytování ochrany na ochranné známky.

Zákon č. 137/1995 Sb., o ochranných známkách, v rozhodném znění (tj. ve znění zákonů č. 191/1999 Sb. a č. 116/2000 Sb.), pak v ustanoveních § 25 a § 26 zakotvuje i oprávnění Úřadu rozhodnout o výmazu ochranných známek. Předjímá-li ustanovení § 26 uvedeného zákona předchozí rozhodnutí soudu, má se jím na mysli rozhodnutí soudu ve sporu o ochranu osobnosti, ve sporu o ochranu dobré pověsti právnické osoby, nebo ve sporu, jehož základem je zásah do práv k autorskému dílu (odstavec 1), ve sporu z nekalé soutěže (odstavec 2) nebo rozhodnutí soudu, v jehož důsledku dojde k zániku ochranné známky z jiných důvodů, prokáže-li navrhovatel právní zájem (odstavec 3). Úpravě obsažené v označeném ustanovení je ovšem společné, že i zde se počítá s tím, že soudní rozhodnutí nebude nahrazovat rozhodnutí Úřadu o výmazu ochranné známky, ani Úřadu nebude ukládat vydání takového rozhodnutí, nýbrž bude podkladem pro vydání rozhodnutí o výmazu Úřadem (bude předpokladem úspěšnosti návrhu na výmaz, o ně se opírajícího). Rovněž se zde předpokládá, že půjde o spor jiných subjektů (pozdějšího navrhovatele výmazu a toho, kdo do jeho práv zasahuje) a nikoliv (ve své podstatě) o spor s Úřadem o (řádný) výkon jeho pravomoci.

Závěru, že pravomoc rozhodnout ve věci ochrany práva k ochranné známce náleží Úřadu (a nikoliv soudu), ostatně v dovolání přitakává i sám dovolatel. Ten ale tvrdí, že o takový případ nejde, domáhá-li se uložení povinnosti vymazat z rejstříku ochranných známek ty zápisy, které v tomto rejstříku neprávem deklarují práva jiných subjektů než skutečné majitelky práva. Potud jde ovšem o mylnou interpretaci zákona, jelikož, jak Nejvyšší soud uzavřel výše, pravomoc Úřadu rozhodovat ve smyslu § 2 písm. a) zákona č. 14/1993 Sb. o poskytování ochrany na ochranné známky se prosazuje též prostřednictvím rozhodování o návrzích na výmaz ochranných známek podle § 25 a § 26 zákona č. 137/1995 Sb. Tvrzení dovolatele, že jeho návrh směřoval k vyvolání jiného sporu (kde podle něj má být soudní pravomoc dána), nemá oporu v obsahu spisu.

Podle ustanovení § 42 odst. 2 o. s. ř. každý úkon posuzuje soud podle jeho obsahu, i když je úkon nesprávně označen.

Procesní úkony se od hmotněprávních úkonů liší především v tom, že právní účinky nevyvolávají

samy o sobě, nýbrž až ve spojení s dalšími procesními úkony soudu či účastníků, jež jim v průběhu občanského soudního řízení předcházejí, nebo po nich následují. Občanské soudní řízení (proces) samo směřuje (zejména jde-li o tzv. "sporné řízení") k odhalení vad vůle, k nimž při soukromoprávních jednáních stran došlo, a soudním rozhodnutím pak mají být účinky vadných projevů vůle při soukromoprávních jednáních odčiněny. Je proto pojmově vyloučeno, aby pro omyl, jenž se projevil neshodou mezi jeho vůlí a jejím projevem, účastník řízení napadl platnost svého procesního úkonu (žaloby), jehož prostřednictvím se vlastní cíl občanského soudního řízení – jímž je především zajištění spravedlivé ochrany těch práv a oprávněných zájmů účastníků, pro něž byl spor zahájen (srov. § 1 a § 2 o. s. ř.) – uskutečňuje. Každý procesní úkon je tedy nutno posuzovat z objektivního hlediska, to jest podle toho, jak byl navenek projeven, nikoliv podle toho, jestli mezi projeveným procesním úkonem a vnitřní vůlí jednatelů je skutečný souhlas. Ani podstatný omyl účastníka mezi tím, co procesním úkonem projevil, a tím, co jím projeviti chtěl, nemá na procesní úkon a jeho účinnost žádného vlivu (shodně srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 1997, sp. zn. 2 Cdon 1646/96, uveřejněné v časopise Soudní judikatura č. 9, ročník 1997, pod číslem 69 a v právní teorii Hora, V.: Československé civilní právo procesní, díl II., vydání druhé, Praha 1928 a Macur, J.: Lze posuzovat procesní jednání stran podle ustanovení hmotného práva o vadách právních úkonů?, Právní rozhledy č. 11, ročník 1995, str. 440-443).

Obsahové náležitosti žaloby vymezuje ustanovení § 79 odst. 1 o. s. ř., přičemž žalobce požadavkům na ni kladeným dostal. V textu žaloby dovolatel zřetelně projevil vůli vynutit si jejím prostřednictvím na Úřadu splnění svého požadavku na výmaz ochranných známek, tedy prosazení toho nároku, jehož splnění se zatím neúspěšně domáhal v probíhajícím řízení před Úřadem. Tomu odpovídala též formulace žalobního žádání (tzv. žalobního petitu). Soud tu byl žádán o vydání rozsudku, podle kterého „Úřad průmyslového vlastnictví je povinen v souladu s příslušným ustanovením zákona č. 137/1995 Sb. vymazat z rejstříku ochranných známek všechny známky, které navrhovatel označil v této žalobě.“

Tvrdí-li dovolatel, že se mu před zastavením řízení mělo dostat poučení o případných vadách jeho podání ve smyslu § 43 odst. 1 o. s. ř. a o způsobu jejich odstranění, pak přehlíží, že nedostatek podmínky řízení a vada žaloby jsou navzájem nezaměnitelnými pojmy procesního práva, samostatně upravenými, které mají odlišné důsledky a s nimiž se pojí i rozdílné reakce soudu (shodně srov. např. usnesení Nejvyššího soudu uveřejněné pod číslem 17/1998 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek). Úvaha o vadě podání (zde žaloby) se odvíjí od posouzení, zda tento procesní úkon splňuje náležitosti předepsané příslušnými ustanoveními občanského soudního řádu (zde ustanovením § 79 odst. 1 o. s. ř.). Nesprávnost nebo neúplnost žaloby je důvodem postupu podle ustanovení § 43 o. s. ř. Nedostatek podmínky řízení ve smyslu § 103 o. s. ř. tudíž není vadou žaloby z hlediska její správnosti či úplnosti a taková vada žaloby naopak nepředstavuje nedostatek podmínky řízení (shodně srov. např. i důvodovou zprávu k zákonu č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, v pasáži odůvodňující změny ustanovení § 43 o. s. ř.). Měla-li žaloba (jak uvedeno výše) všechny předepsané obsahové náležitosti, pak důvod k postupu podle § 43 o. s. ř. dán nebyl; v žádném případě pak důvod k výzvě podle § 43 odst. 1 o. s. ř. nemohl založit neodstranitelný nedostatek podmínky řízení spočívající v absenci soudní pravomoci.

Závěr odvolacího soudu, že není dána soudní pravomoc k rozhodnutí o podané žalobě, a že o takovém návrhu přísluší rozhodnout Úřadu, jemuž se věc postupuje, je tudíž správný. Na uvedeném nemění ničeho ani skutečnost, že žalobce se domáhal výmazu ochranných známek zprostředkovaně, tedy že nežádal, aby ochranné známky vymazal soud, nýbrž požadoval, aby soud výmaz ochranných známek uložil Úřadu. Po obsahové stránce se tím na vyznění žalobního požadavku ničeho nemění (k tomu srov. obdobně rozhodnutí uveřejněné pod číslem 56/1996 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Argumenty, pro něž Nejvyšší soud neshledal opodstatněným uplatnění dovolacího důvodu dle § 241a

odst. 2 písm. b) o. s. ř., platí i pro závěr, že není dán ani dovolací důvod dle § 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř. Existence dalších (dovolatelem výslovně neuplatněných) vad řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), se pak z obsahu spisu nepodává.

Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), dovolání jako nedůvodné usnesením zamítl (§ 243b odst. 2 a 6 o. s. ř.).

*) Tím není dotčena možnost domáhat se přezkumu rozhodnutí Úřadu průmyslového vlastnictví ve správním soudnictví. Srov. též rozhodnutí uveřejněné pod číslem 276/2004 Sbírky rozhodnutí Nejvyššího správního soudu.